

maakt ruimte voor onderwijs

MODULEHANDLEIDING

SPELLING 4B

Inleiding	2
Doelgroep	2
Rubriekenoverzicht	3
De rubrieken toegelicht	5
Rubriek A: samenstellingen	5
Rubriek B: eer, eur, oor	5
Rubriek C: stomme e	6
Rubriek D: ei of ij	6
Rubriek E: eind-d	6
Rubriek F: a, o, u op het eind	6
Rubriek G: au(w) of ou(w)	6
Rubriek H: ch en g	7
Rubriek I: eeuw, ieuw, uw	7
Rubriek J: open eerste lettergreep	7
Rubriek K: gesloten lettergreep	8
Rubriek L: de letter e	8
Rubriek M: open en gesloten lettergreep	9
Rubriek N: eind-d en eind-b	9
Achtergrondinformatie	10
Drempels en domeinen	10
Woordenlijst	11

Inleiding

Numo is een online leermiddel waarmee leerlingen de basisvaardigheden van Nederlands, rekenen/wiskunde, Engels en Duits adaptief kunnen oefenen tot ze het beoogde niveau hebben bereikt.

Adaptief betekent dat het programma zich automatisch aanpast aan het oefengedrag van leerlingen. Is een leerling goed in een vaardigheid, dan gaat hij er met sprongen doorheen. Bij onderdelen waarmee hij moeite heeft, staat het programma langer stil. De leerling krijgt dan extra oefeningen en meer feedback.

Numo kan teruggrijpen op oefenstof van groep 6 van de basisschool. Een leerling die uitblinkt in een vaardigheid, kan doorgaan met oefenen tot 3F- of zelfs 4F-niveau. Dat is de grote kracht van adaptieve software!

Doordat leerlingen met Numo de basisvaardigheden eigen maken, heb jij als docent meer tijd voor andere, leuke dingen, zoals individuele begeleiding, thema-opdrachten, interactieve werkvormen, oefenen met schrijfvaardigheid, projecten rondom rekenen, debatteren en literatuur.

Doelgroep

Spelling 4B is ontwikkeld voor leerlingen vanaf het tweede halfjaar groep 4. De lesstof die in het eerste halfjaar centraal staat is terug te vinden in Spelling 4A. Het programma kan - wanneer er sprake is van achterstand-vanzelfsprekend ook gebruikt worden voor leerlingen in het voortgezet (speciale) onderwijs. Het programma is tevens geschikt voor groepen waarin niveaueverschillen bestaan. Door de adaptieve werking oefent iedere leerling met hetgeen dat hij nodig heeft.

Rubriekenoverzicht

(*) betekent: geluid onmisbaar.

Rubriek	Oefening	Omschrijving van de activiteit
Sprongtoets	1 Rubriek A t/m D (*) 2 Rubriek E t/m H (*) 3 Rubriek I t/m K (*) 4 Rubriek A t/m K (*)	
A samenstellingen	1 Breek de samenstelling 2 Tien samenstellingen 3 Samenstellingen maken (*) 4 Flits en typ 5 Woorddictee (*)	Sleep het streepje tussen de twee woorden. Wijs tien samenstellingen aan. Je ziet een omschrijving. Welke samenstelling is dat? Typ dat woord. Flits het woord en typ het. Luister en kijk goed. Typ het woord.
B eer, eur, oor	1 Rijmen op -eer, -eur, -oor (*) 2 Brood 3 Flits en kies 4 Woorddictee (*)	Je hoort een vraag. Bekijk de plaatjes en wijs het goede plaatje aan. Wis de streepjes en vul de ontbrekende letters in. Flits het woord en kies wat je zag. Luister en kijk goed. Typ het woord.
C be, ge, ver, -te, -el, -er, -en, -te	1 Letters koppelen 2 Flits en kies 3 Welk woord past hier? (*) 4 Woorddictee (*)	Koppel een blauw deel aan een groen deel. Flits het woord en kies wat je zag. Lees de zin en vul het juiste woord in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
D ei of ij	1 Woorden met ei herkennen (*) 2 Flits en typ 3 Tien woorden met korte ei 4 Op reis met de meiden 5 Woorddictee (*)	Luister goed en wijs het juiste plaatje aan. Flits het woord en typ het. Kies tien woorden die met korte EI zijn. Vul op de plaats van de streepjes EI of IJ in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
E eind-d	1 Maak het korte woord (*) 2 Woorden met een d 3 Puzzelen met letters 4 De schildpad en de zon 5 Woorddictee (*)	Je ziet een langer woord. Maak het woord korter. Kies de woorden die een D op het eind krijgen. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord. Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
F a, o, u op eind	1 Lange klank op het eind (*) 2 Tien woorden met lange eindklank 3 Eten met opa 4 Woorddictee (*)	Luister goed en wijs het juiste plaatje aan. Wijs tien woorden aan met een lange klank op het eind. Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
G au(w) of ou(w)	1 Woorden met au herkennen (*) 2 Flits en typ 3 Tien woorden met au 4 Laura kookt pasta 5 Woorddictee (*)	Luister goed en wijs het juiste plaatje aan. Flits het woord en typ het. Kies tien woorden die met AU zijn. Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in. Luister en kijk goed. Typ het woord.
H ch en g	1 Met ch of g (*) 2 Flits en typ 3 Op vakantie 4 Woorddictee (*)	In welke rij hoort dit woord? Kies de juiste rij. Flits het woord en typ het. Maak alle woorden af. Luister goed. Kijk naar het plaatje. Typ het woord.

I -eeuw, -ieuw, -uw	<p>1 Tien woorden met -eeuw en -ieuw</p> <p>2 Woorden bouwen (*)</p> <p>3 Puzzelen met letters</p> <p>4 Woorddictee (*)</p>	<p>Kies tien woorden die goed gespeld zijn.</p> <p>Luister goed. Wijs de letters aan. Bouw het woord.</p> <p>Los elke rebus op en typ het woord.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
J open eerste lettergreep	<p>1 Lange klank en klankgroep (*)</p> <p>2 Lange klank stap voor stap (*)</p> <p>3 Flits en typ</p> <p>4 Pa-den of par-ken (*)</p> <p>5 Woord kiezen</p> <p>6 Pa-den of paar-den (*)</p> <p>7 Wat wij doen</p> <p>8 Judo</p> <p>9 Woorddictee (*)</p>	<p>Luister goed en wijs het juiste plaatje aan.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p> <p>Flits het woord en typ het.</p> <p>Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Wijs de juiste rij aan.</p> <p>Lees de vraag, lees de antwoorden en klik op het goede antwoord.</p> <p>Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Wijs de juiste rij aan.</p> <p>Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord.</p> <p>Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
K gesloten eerste lettergreep	<p>1 Korte klank en klankgroep (*)</p> <p>2 Korte klank stap voor stap (*)</p> <p>3 Ka-tten of kas-ten (*)</p> <p>4 Wa-tten of wa-ter (*)</p> <p>5 Wat wij doen</p> <p>6 Dikke Ollie</p> <p>7 Woorddictee (*)</p>	<p>Luister goed en wijs het juiste plaatje aan.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p> <p>Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Kies de juiste rij.</p> <p>Luister goed naar het eind van de EERSTE klankgroep. Kies de juiste rij.</p> <p>Je ziet een zin. Welk woord past op de open plaats? Typ dat woord.</p> <p>Vul op de plaats van de streepjes een of twee letters in.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
L de letter E	<p>1 De enkele e</p> <p>2 Flits en typ</p> <p>3 Het lieveheersbeestje</p> <p>4 De lange /e/-klank</p> <p>5 Woorddictee (*)</p>	<p>Kies hoe je de letter E in dit woord uitspreekt.</p> <p>Flits het woord en typ het.</p> <p>Vul overal een of twee letters in.</p> <p>In welke rij hoort dit woord? Klik in de juiste rij.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
M open of gesloten lettergreep	<p>1 Tien woorden met lange klank</p> <p>2 Tien woorden met enkelaar</p> <p>3 Maak het lange woord (*)</p> <p>4 Flits en typ</p> <p>5 De pakjes van Mehmet</p> <p>6 De orka</p> <p>7 Woorddictee (*)</p>	<p>Wijs tien woorden aan met een lange klank.</p> <p>Wijs tien woorden aan met een lange klank.</p> <p>Je ziet een woord. Maak het langer.</p> <p>Flits het woord en typ het.</p> <p>Vul overal de juiste letter(s) in.</p> <p>Vul overal de juiste letter(s) in.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>
N eind-d en -b	<p>1 Eind-d of eind-t</p> <p>2 Onze honden</p> <p>3 Eind-b of eind-p (*)</p> <p>4 Marjan in actie</p> <p>5 Flits en typ</p> <p>6 Zoek de fout</p> <p>7 Woorddictee (*)</p>	<p>In welke rij hoort dit woord? Klik in de juiste rij.</p> <p>Vul overal de juiste letter in.</p> <p>Luister goed, maak het woord langer en kies de juiste rij.</p> <p>Vul overal de juiste letter in.</p> <p>Flits het woord en typ het.</p> <p>Lees de vraag en kies het FOUT gespelde woord.</p> <p>Luister en kijk goed. Typ het woord.</p>

De rubrieken toegelicht

Spelling 4B behandelt alle woordsoorten en zinsdelen die volgens Meijerink c.s. en de SLO in groep 4 van het basisonderwijs geleerd moeten worden. De onderwerpen zijn:

- samenstelling 2
- eer, eur, oor
- stomme e
- ei of ij
- eind-d
- a, o, u op eind
- au(w) of ou(w)
- -cht
- eeuw, ieuw, uw
- open eerste lettergreep
- gesloten eerste lettergreep
- de letter E
- open en gesloten lettergreep 2
- eind-d en eind-b

Er is een flinke overlapping met wat in de eerste helft van groep 4 al hoort te zijn aangeleerd. Die overlapping is met name belangrijk voor leerlingen die nog hiaten hebben. Voor andere leerlingen hoeft de dubbeling geen bezwaar te zijn omdat door de diagnostische aanpak die wij voorstaan die oefeningen alleen tevoorschijn komen als uit de deeltaets blijkt dat een leerling de stof nog niet (helemaal) beheerst. Hieronder is aangegeven hoe elk van de onderwerpen bij Spelling 4B is ingevuld. Waar sprake is van overlapping met Spelling 4A, is vaak wel gekozen voor wat langere en iets minder frequente woorden, of is de stof verder uitgebreid.

Rubriek A: samenstellingen

De eerste oefeningen van deze rubriek gaan over wat een samenstelling precies is. Eerst moet samenstelling in twee delen worden gebroken, vervolgens moet in een verzameling van 20 langere woorden 10 samenstellingen worden aangewezen. In A3 krijgen de leerlingen een omschrijving op basis waarvan ze een samenstelling moeten maken. Ook woorden met een dubbele letter in het midden komen voor (feesttent). Dan volgt een flitstypen-oefening, gericht op het vasthouden en reproduceren van een kort geflitst woord. De flitstijd is 300 msec. Zoals in het hele programma is de laatste oefening een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden zijn allemaal al eerder voorgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek B: eer, eur, oor

Rubriek B gaat over de spelling van woorden op –eer, -oor, of –eur. De lange ee, oo en ook de eu worden anders uitgesproken als er een R achter staat. We noemen die R in het programma daarom een ‘toverletter’. In oefening B1 zien en horen de leerlingen de vraag waar een bepaald woord op rijmt. Ze zien drie woorden en moeten het plaatje aanwijzen waarop het juiste woord is afgebeeld. In oefening B2 moet overal eer, oor, of eur worden ingevuld in een tekst over brood. Dan volgt een flitskeuze-oefening, gericht op het vasthouden en vervolgens herkennen van een kort geflitst woord. De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt. De woorden zijn allemaal al eerder voorgekomen. Deze oefening lijkt het meest op wat in de toetsen aan de orde komt.

Rubriek C: stomme e

Deze rubriek gaat over woorden met voor- en achtervoegsels waar een stomme e in voorkomt: woorden die beginnen met be-, ge-, ver-, te- of eindigen op -el, -er, -en, -te. Begonnen wordt met een koppelpuzzel waarbij telkens een groepje letters moet worden gekoppeld aan een ander groepje letters, zodat een woord ontstaat. Dan volgt een flitskeuze-oefening, gericht op het vasthouden en vervolgens herkennen van een kort geflitst woord. Vervolgens moet in een betekenisvolle zin een woord worden ingetypt waarvan de eerste letter gegeven is, bijvoorbeeld: vis vang je met een h.... De laatste oefening is een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek D: ei of ij

Rubriek D gaat over inprentwoorden met ei of ij. Vanaf Spelling 3 is gewerkt met een verhaaltje waar een beperkt aantal korte woorden met korte ei in voorkwamen. In Spelling 4A kwamen daar woorden bij uit tien zinnen met twee of ei-woorden. Vervolgens moeten ze, als ze een woord met /ei/-klank tegenkomen, bedenken of dit woord in het verhaaltje of in een van de zinnen staat. Zo niet dan is het– in elk geval in dit programma – met lange ij. De lange ij komt namelijk veel vaker voor dan de korte ei. In sommige dialecten spreekt men de ei en de ij nog verschillend uit. Kinderen die daarmee bekend zijn, hebben het gemakkelijk!

De rubriek begint met een oefening waarin de eerder geleerde kennis wordt geactiveerd. De leerling ziet vier plaatjes en moet aanwijzen waarop iets is afgebeeld, waar een korte ei in voorkomt. Dan volgt een flitstypen-oefening, die kan helpen de woorden waar het in dit programma om gaat, te onthouden. Het zijn langere woorden, die zijn afgeleid van of samengesteld uit de kortere woorden in het ei-verhaal en de ei-zinnen. Dan volgt een stenen-oefening waarin de leerling van 20 woorden er 10 moet aanwijzen die met korte ei zijn. Oefening D4 is een wijzig-tekst-oefening waarin op de open plaatsen een ei of een ij moet worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek E: eind-d

Deze rubriek gaat over de vraag of een woord op d of t eindigt. Omdat je dat niet kunt horen, moet er een regel worden toegepast: de verlengingsregel. Het gaat nu vaak over langere woorden waarbij die regel moet worden toegepast op een deel van het woord. In de eerste oefening moeten leerlingen van een langer woord de korte vorm typen. Vervolgens moet de regel mentaal worden toegepast in een stenen-oefening waarin tien woorden gevonden moeten worden met een d op het eind. Oefening E3 is een rebus-puzzel, waarin een of twee rebussen opgelost moeten worden om het juiste woord te vinden. E4 is een wijzig-tekst-oefening waarbij in een tekst de ontbrekende d's en t's moeten worden ingevuld. Dan volgt nog het woorddictee waarin alles nog eens wordt herhaald.

Rubriek F: a, o, u op het eind

De lange klank op het eind van een woord is het eerste nieuwe onderwerp in Spelling 4B. Begonnen wordt met een auditieve oefening. Er verschijnen telkens vier foto's van personen, plaatsen of voorwerpen en één daarvan heeft een lange klank op het eind. Dat plaatje moet worden gekozen. Dan volgt een stenen-oefening waarin tien woorden gevonden moeten worden met een lange a, o, of u op het eind. F3 is een wijzig-tekst-oefening waarbij in een tekst de ontbrekende letters moeten worden ingevuld. Dan volgt het woorddictee waarin alles nog eens wordt herhaald.

Rubriek G: au(w) of ou(w)

Rubriek G gaat over inprentwoorden met au of ou. In Spelling 3 is gewerkt met een verhaaltje waar een beperkt aantal woorden met au in voorkwamen. Op die kennis wordt nu voortgebouwd met een tien zinnen waarin twee

of drie woorden met au voorkomen. Het idee is dat leerlingen door deze twee contexten de woorden die erin voorkomen gemakkelijker onthouden. Vervolgens moeten ze, als ze een woord met /au/-klank tegenkomen, bedenken of dit woord in het verhaaltje of in een van de zinnen staat. Zo niet dan is het – in elk geval in dit programma – met ou. De ou komt namelijk veel vaker voor dan de au. In sommige dialecten spreekt men de au en de ou nog verschillend uit. Kinderen die daarmee bekend zijn, hebben het gemakkelijk!

De rubriek begint met een oefening waarin de eerder geleerde kennis wordt geactiveerd. De leerling ziet vier plaatjes en moet aanwijzen waarop iets is afgebeeld, waar een au in voorkomt. Dan volgt een flitstypen-oefening, die kan helpen de woorden waar het in dit programma om gaat, te onthouden. Er zijn ook langere woorden bij, die zijn afgeleid van of samengesteld uit de kortere woorden in het au-verhaal en de au-zinnen. Onder andere woorden waarin de au of de ou wordt gevolgd door een w. Dan volgt een stenen-oefening waarin de leerling 10 woorden moet aanwijzen die met een au zijn. Oefening G3 is een Wijzig-tekst-oefening waarin op de open plaatsen au(w) of ou(w) moet worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek H: ch en g

Deze rubriek gaat over de ch als medeklinker en die je vrijwel hetzelfde uitspreekt als de g. Er zijn wel twee orthografische regels waardoor je kunt weten of je een ch of een g schrijft: (1) als je /sg/ aan het begin van een woord hoort, dan schrijf je sch en (2) als je /gt/ aan het eind van een woord hoort, dan schrijf je bijna altijd cht, behalve bij woorden die te maken hebben met ‘zeggen’, ‘liggen’, ‘leggen’. De /g/-klank op het eind van een woord schrijf je meestal gewoon als g. Een uitzondering vormen de woorden in het volgende versje:

*ach, och, wat een pech,
maar vergist u zich niet,
ik lach en ik juich toch!*

In de eerste oefening moeten woorden gesorteerd worden: horen ze in de rij met ch, of in de rij met g. Dan volgt een flitstypen-oefening, die kan helpen de woorden waar het in dit programma om gaat, te onthouden. Oefening H3 is een wijzig-tekst-oefening waarin op de open plaatsen een ch of een g moet worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek I: eeuw, ieuw, uw

Rubriek I gaat over woorden die eindigen op –eeuw, -ieuw of –uw. Het gaat om de u die je op het eind van een woord voor de w schrijft. Oefening I1 gaat nog alleen over woorden met –eeuw en –ieuw. Leerlingen moeten 10 woorden aanwijzen die goed gespeld zijn (met de u voor de w). In I1 komt ook –uw erbij. In dit soort woorden hoor je een lange /uu/-klank, maar je schrijft een enkele u. De leerling hoort een woord en ziet ook een afbeelding van dat woord. Hij moet letter voor letter aanwijzen om het woord te ‘bouwen’. Dan volgt weer een rebus-oefening waarin door te knutselen met letters het juiste woord moet ontstaan. De vierde en laatste oefening is weer een woorddictee over de stof.

Rubriek J: open eerste lettergreep

De rubrieken J en K gaan over de orthografische spellingen bij klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling. Tot aan het eind van de basisschool en soms langer houden leerlingen vaak moeite met deze categorieën. We gebruiken de term ‘klankgroep’ voor het verdelen van woorden in groepjes klanken en de term ‘lettergreep’

gebruiken we hier juist NIET. Bij de klinkerverenkeling gebruiken we de term 'enkelaar' en het symbool van het gebroken hartje.

De eerste stap bij het bepalen van de juiste spelling van woorden met een open eerste lettergreep is: vaststellen of er op het eind van die eerste lettergreep een lange of korte klank te horen is. Oefening J1 is daarom een auditieve oefening, waarin steeds vier plaatjes te zien zijn (bijvoorbeeld dijbeen, sproeten, vingers, haren) en de vraag gesteld wordt bij welk woord je aan het eind van de eerste klankgroep een lange klank hoort. In de tweede oefening wordt stap voor stap de spelling van eenvoudige woorden met enkelaar geoefend. Dan volgt een flitstypen-oefening, die kan helpen de woorden waar het in dit programma om gaat, in te prenten. Een andere strategie dus, dan het toepassen van een regel.

In J4 moeten woorden gesorteerd worden naar eindklank van de eerste klankgroep. We hebben de titels 'paleis-woorden' en 'kasteel-woorden' gebruikt. Dan volgt een meerkeuze-oefening waarin uit drie woorden telkens het 'paleis-woord' gekozen moet worden. J5 gaat over het onderscheid tussen enerzijds woorden met een lange klank op het eind, en anderzijds woorden met een lange klank IN de eerste klankgroep: pa-ren en paar-den. In oefening J6 moet de leerling actief gaan spellen. De ik-vorm van een werkwoord moet worden omgebouwd naar de wij-vorm van hetzelfde woord (ik slaap wij slapen). Dan volgt nog een wijzig-tekst-oefening waarin ontbrekende letters moeten worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek K: gesloten lettergreep

Rubriek K gaat over een tweede belangrijke orthografische regel: de medeklinkerverdubbeling. Wij gebruiken de term 'dubbelaar' en het symbool van het dubbele hartje.

De eerste stap bij het bepalen van de juiste spelling van woorden met een gesloten eerste lettergreep is: vaststellen of er op het eind van die eerste lettergreep van een woord of naam een lange of korte klank te horen is. Oefening K1 is daarom een auditieve oefening, waarin steeds vier plaatjes te zien zijn (bijvoorbeeld Dennis, Lucas, Milan, Thomas) en de vraag gesteld wordt bij welk woord je aan het eind van de eerste klankgroep een korte klank hoort. In de tweede oefening wordt stap voor stap de spelling van eenvoudige woorden met dubbelaar geoefend.

In K3 moeten woorden gesorteerd worden naar eindklank van de eerste klankgroep. We hebben de titels 'katten' en 'kasten' gebruikt. In K4 moet gesorteerd worden naar korte of lange eindklank bij de eerste klankgroep. Hier zijn 'watten' en 'water' als titel gebruikt.

In oefening K6 moet de leerling actief gaan spellen. De ik-vorm van een werkwoord moet worden omgebouwd naar de wij-vorm van hetzelfde woord (ik bak wij bakken). Dan volgt nog een wijzig-tekst-oefening waarin ontbrekende letters moeten worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek L: de letter e

Rubriek L gaat over woorden die op de enkele e eindigen. Die letter is bijzonder omdat hij op drie manieren uitgesproken wordt: als korte e, als lange ee en als stomme e. De rubriek leent zich goed voor herhaling van het voorgaande. Rubriek L is de eerste rubriek dat extra oefeningen bevat. Rubrieken met extra oefeningen worden niet afgedekt door de toetsen en zijn bedoeld als extra stof voor snelle leerlingen. In oefening L1 gaat over de uitspraak van de e in een gegeven woord. Oefening L2 is bedoeld als ondersteuning van het inprenten van woorden met verschillende e's. Het gaat hier om wat langere woorden dan in het voorgaande gebruikelijk was.

Oefening L3 is een rijen-oefening over een nieuw stukje stof, namelijk de spelling van de lange ee aan het eind van een woord (zee, mee). Dan volgt nog een wijzig-tekst-oefening waarin ontbrekende letters moeten worden ingevuld. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek M: open en gesloten lettergreep

Rubriek M is een herhaling van de stof over de open en gesloten lettergreep, de regel van enkelaar en dubbelaar, maar nu in combinatie en toegepast op wat langere woorden. Begonnen wordt met twee sorteeroefeningen waarin onderscheid moet worden gemaakt tussen woorden met korte en lange klank en woorden waarin al dan niet de enkelaar is toegepast. Vervolgens moet er weer actief gespeld worden als vanuit korte woorden lange woorden afgeleid moeten worden. Soms moet daarbij de enkelaar en soms de dubbelaar worden gebruikt. Dan volgt een flitstypen-oefening en twee wijzig-tekst-oefeningen. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Rubriek N: eind-d en eind-b

De laatste rubriek gaat over de verlengingsregel. De eerste rijen-oefening over de reeds bekende basis: eind-d of eind-t. Dan volgt nog een wijzig-tekst-oefening over dezelfde stof. Vervolgens komt nieuwe stof over eind-b of eind-p aan de orde. Eerst afzonderlijk in een sorteeroefening en daarna samen met de basisstof in een wijzig-tekst-oefening. Dan volgen een flitstypen-oefening met wat langere woorden en een passief-spellen-oefening waarin uit drie woorden een fout gespeld woord moet worden gekozen. De laatste oefening is weer een woorddictee, gedeeltelijk met afbeeldingen en gedeeltelijk met zinnen waaraan een woord ontbreekt.

Achtergrondinformatie

Vanwege de zorg over het kennisniveau van taal en rekenen formeerde het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen. Deze expertgroep (commissie Meijerink) kreeg als opdracht om te adviseren wat leerlingen op het gebied taal en rekenen moeten kennen en kunnen op verschillende momenten in hun onderwijs carrière. Het resultaat is beschreven in het rapport 'Over de drempels met taal en rekenen' (2008). In het advies formuleert de Expertgroep:

- 'doorlopende leerlijnen' die ervoor zorgen dat het onderwijsresultaat van de ene sector naadloos aansluit op dat van de andere;
- 'referentieniveaus' met beschrijvingen van kennis en vaardigheden die leraren houvast bieden voor het bepalen, volgen en stimuleren van de ontwikkeling van leerlingen.

Het advies bestaat uit een hoofdrapport en voor zowel taal als rekenen een deelrapport. De rapporten zijn te downloaden vanaf de site van de Stichting Leerplanontwikkeling (www.slo.nl).

Drempels en domeinen

Het rapport van de Expertgroep Meijerink geeft aan wat leerlingen op belangrijke momenten in hun schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Deze belangrijke momenten worden ook wel 'drempels' genoemd en behelzen de overgangen tussen basisonderwijs, vmbo, mbo, vwo, hbo en universiteit. Als leerlingen deze drempels makkelijker kunnen nemen, hebben ze meer kans op een optimale schoolloopbaan. Om ze hierbij te helpen, heeft de Expertgroep beschrijvingen van vier niveaus geformuleerd: 1F, 2F, 3F en 4F. Deze niveaus beschrijven de kennis en vaardigheden die de leerlingen op de drempelmomenten moeten beheersen.

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo	Van vo fase 1 naar vo fase 2 / van vmbo naar mbo
3F	Eind mbo-4 en havo	van vo en mbo naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

In het rapport Over de drempels met taal onderscheidt de Expertgroep vier domeinen: (1) mondelinge taalvaardigheid, (2) lezen, (3) schrijven en (4) taalbeschouwing (grammatica) en taalverzorging. Het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool is door de SLO uitgewerkt in een rapport Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging. Eveneens te downloaden vanaf de site van de SLO.

De stof van Spelling groep 4 valt onder domein 4 waarin onderscheid gemaakt wordt tussen: taalbeschouwing (grammatica), spelling, werkwoordspelling en leestekens. Naast Spelling groep 4 ontwikkelt Kurve daarom ook programma's voor grammatica, werkwoordspelling en leestekens en hoofdletters. Met deze vier programma's wordt domein 4 dus geheel afgedekt.

Woordenlijst

Rubriek A - samenstellingen

aardbol - aardbol - achttien - achttien - angstschreeuw - angstschreeuw - bloempot - bloempot - boekwinkel - boekwinkel - borstkas - borstkas - borstzak - borstzak - bromvlieg - bromvlieg - buikkrampen - buikkrampen - buurvrouw - buurvrouw - chauffeur - doelpunt - drijfnat - drijfnat - eindpunt - eindpunt - feesttent - feesttent - fietssleutel - fietssleutel - fietsslot - fietsslot - fietstas - fietstas - friettent - friettent - glasscherf - glasscherf - grieprik - herfsttint - herfsttint - inktvis - inktvis - jaszak - jaszak - kampvuur - kampvuur - kelderkast - kelderkast - kerkklok - kerkklok - kerkraam - kerkraam - keukendeur - keukendeur - keukenkast - keukenkast - keukenlamp - keukenlamp - koekkraam - koekkraam - kroonprins - kroonprins - kruispunt - kruispunt - kunstschaats - kunstschaats - kunstschat - kunstschat - kunstwerk - kunstwerk - kussensloop - kussensloop - landhuis - landhuis - leesboek - leesboek - lichtknop - lichtknop - muisstil - nachtkastje - nachtkastje - oogzalf - oogzalf - patattent - patattent - pikdonker - pikdonker - ritssluiting - ritssluiting - rotswand - rundvlees - rundvlees - schoenwinkel - schoenwinkel - schoolreis - schoolreis - schouderblad - schouderblad - schoudertas - schoudertas - schuilplaats - schuilplaats - slagroom - slagroom - slagveld - speurneus - speurneus - spijkerbroek - spijkerbroek - sporttas - sporttas - stinkkaas - stoelpoot - stoelpoot - straatvuil - straatvuil - stuurman - stuurman - tandvlees - tandvlees - verflaag - verflaag - verfwinkel - verfwinkel - verhuisdoos - verhuisdoos - vliegtuig - vliegtuig - voetzool - voetzool - waaghals - waaghals - walnoot - walnoot - windvlaag - windvlaag - zakdoek - zakdoek - zijkant - zijkant - zijstraat - zijstraat - zwembroek - zwembroek

Rubriek B - eer, eur, oor

beheersen - bekeuren - beursje - beurten - deur - door - eerder - ervoor - gastheer - gebeurt - gehoor - gestoord - geur - geweer - heerlijk - hoorde - hoorn - humeur - jongleur - kantoor - keer - keurt - kleur - koorts - leerboek - meer - monteur - onweer - paspoort - peertje - scheer - scheert - scheurt - scoort - sfeer - sleurde - smeert - smoor - speer - spoor - spreekbeurt - steur - treurig - veerboot - veert - verkeerd - voor - wanneer - weer - zeer - zweer - zweertje

Rubriek C - stomme e

aanvoerder - amper - bedrag - begin - behang - beitel - belofte - beroep - beslag - bestaan - bezoek - bijbel - bloeden - bloeien - eerste - eikels - engel - gebied - gebit - geboorte - gebouw - gehakt - geheim - gemeen - geschenk - gezicht - gloeien - hangen - harder - hengel - hoogte - leeuwen - omstanders - ontwerper - papieren - ruiter - scheuren - schrijver - sleutel - stempel - stilte - tangen - tekeer - verbaasd - verband - verbeelden - verdriet - vergiet - verschuilen - verstand - vervuiling - winkelen - zanger

Rubriek D - ei of ij

aardbei - afkijken - andijvie - bij - bijl - breien - dolfijn - drijven - eiland - geitje - glijden - heide - hijgen - ijs - ijsbeer - ijsje - knippen - knijper - konijn - kwijlen - maaltijd - nijlpaard - nijptang - ontbijt - prei - prijs - radijs - reiger - reizen - rijst - spijker - strijken - tapijt - tijger - wei - wijn - zwijgen - zwijn

Rubriek E - eind-d

absurd - afscheid - agent - angst - apart - armband - avond - baard - bekend - beslist - bevriend - biljet - bloed - brood - bruid - deed - dicht - dood - draad - geluid - gespierd - groet - grot - haard - helft - hemd - hengst - honderd - hoofd - huid - jeugd - kant - keihard - koelkast - landgoed - leeftijd - licht - lift - lint - luid - maand - misdaad - naald - nooit - ochtend - opdracht - oud - portret - punt - rand - roeiboort - rond - schatkist - schild - schildpad - schoolbord - soldaat - strand - vast - verlamd - vlecht - vliegveld - vloed - voorraad - vriend - vuurrood - wedstrijd - weekblad - winst - woord - zwembad

Rubriek F - a, o, u op het eind

Addo - agenda - Anita - auto - bijna - bingo - Breda - cola - daarna - dino - diploma - Dora - Ebru - euro - foto - ga - gorilla - judo - kano - kassa - Lisa - Luka - menu - nu - oma - opa - paprika - pasta - pinda - pizza - prima - rondo - saldo - salto - sla - spa - stro - tempo - Twello - Udo - zebra

Rubriek G - au(w) of ou(w)

aanbouw - applaus - astronaut - augurk - augustus - aula - auteur - benauwd - berouw - blauw - bout - bouwplan - dauw - fauna - flauw - fout - gauw - goud - goudvis - grauw - houdt - hout - jou - juffrouw - kabeljauw - kabouter - kauwen - kauwgom - klauteren - klauw - knauwen - koud - kous - lamsbout - landbouw - Laura - laurier - lauwe - lichtblauw - mevrouw - mouw - nauw - nieuwbouw - nou - oerwoud - ouder - paus - pauw - pauze - rauw - rauwe - roomsaus - saus - sausje - schouder - schouwburg - snauw - stout - strijkbout - touw - trouwen - trouwens - verkouden - vouw - vrouw - wenkbrauw - wenkbrauwen - zout

Rubriek H - ch of g

aanleg - aanslag - acht - bedrog - beleg - berg - big - bocht - boog - brug - burcht - dag - gedrag - genoeg - gevecht - glimlach - gracht - heg - juich - juicht - kracht - laag - lach - legt - ligt - lucht - nacht - nog - oorlog - pech - recht - rechtop - rechts - schaar - schelp - scheur - schil - schim - schok - school - schram - schrift - schroef - schroot - schudt - schuift - schuit - schurk - slecht - toch – uitzicht - vlucht - vracht - vrucht - wacht - weg - zacht - zachtjes - zegt - zich – zucht

Rubriek I - eeuw, ieuw, uw

duwen - eeuw - geeuw - geeuwen - geschreeuw - gloednieuw - kieuw - kieuwen - kluwen - leeuw - leeuwin - meeuw - nieuw - nieuws - nieuwtje - opnieuw - schaduw - schreeuw - schuw - sluw - sluwe - sneeuw - sneeuwpop - sneeuwt - spreek - waarschuw - zeeleeuw - zenuw - zwaluw

Rubriek J - open eerste lettergreep

afschuw - banaan - bewegingen - bezig - blaren - bliksem - boter - breken - bureu - docent - dozijn - drogen - dromen - examen - gele - gluren - grepen - haken - haren - haring - honing - horen - Japan - judoka - judomat - juweel - kanaal - kleden - kneden - knopen - kragen - kroket - kweken - laden - lenen - leraar - leven - maken - meter - muren - muziek - Nadia - nemen - oranje - paren - peren - plagen - praten - pupil - rapen - rode - rozen - rubriek - schade - schaken - schande - schepen - scheren - schuren - slapen - slepen - smeren - staren - stevig - storen - strepen - stromen - tomaat - verdedigen - vogels - wagon

Rubriek K - gesloten eerste lettergreep

alleen - bakken - bakker - ballen - ballet - bedden - bessen - bidden - binden - blaffen - boksen - bommen - botten - brullen - bussen - dansen - dapper - deksel - Dennis - dieren - dikke - domme - dubbel - durven - flessen - frisse - gappen - gebakken - gekomen - gokken - gordijn - gulden - gulzig - hakken - Havva - hebben - hele - hokken - hotel - houten - hutten - jarig - Jesse - kapper - kasteel - keken - kelner - kersen - ketting - kikker - kippen - klemmen - koffer - kotsen - krotten - later - lekkers - letter - liggen - likken - lippen - matig - mensen - middel - minder - moppen - morgen - moslim - motor - mussen - nuttig - olifant - Ollie - parkiet - pennen - peuter - pikken - pitten - ploffen - prettig - putten - rennen - rimpel - rotten - schater - schatten - schattig - schillen - schotel - slakken - slimme - smalle - snikkend - spatten - spellen - spotten - stappen - statig - stoten - sturen - tanden - tegen - tellen - tranen - tunnel - vallen - varken - vergeten - vlinder - wakker - water - watten - werken - witte - wratten - zelden - zielig - zwemmen

Rubriek L - de letter e

aankleden - abonnee - adem - adres - afwezig - angel - anjer - appel - bedekken - bedelaar - bedenken - bederven - beheerder - bekeren - beleefde - besteden - beter - bevel - bewegen - bijzonder - chimpansee - december - deelnemer - delen - dezelfde - diarree - dictee - dieet - edelsteen - een - entree - eveneens - eventueel - flessenrek - gebak - gedwee - geelachtig - gelezen - gelig - helpen - herkennen - herrie - hersenen - hetzelfde - ideetje - insect - jazeker - kennen - kereltje - kevers - kleding - krassen - kruisje - leren - lichaampje - lieveheersbeestje - lijfje - maatregel - mafkees - marsreep - medeklinker - meedoen - melig - menen - moskee - Nederland - negen - oksel - ontdekt - ontleden - oordeel - oordelen - opdelen - opeens - openbreken - overzeese - pepermunt - portemonnee - puree - regelen - regenboog - rekenen - reserveren - serie - serveren - sirene - smerig - speculaas - spelen - stenen - stevige - tegenaan - tennis - theeservies - tournee - studeren - twee - tweede - tweeling - veehandel - veertien - vergif - vertel - vertrekken - vleeseter - vlekjes - vleugeltjes - voedsel - vreselijk - weggeven - wegwezen - wel - wetgever - wetgeving - zeeman - zeemeeuw - zes - zestig - zeven - zevende - zonder

Rubriek M - enkel of dubbel

aanbellen - aangeven - aankopen - afremmen - bananen - banen - bankstellen - bedelen - bedreigen - bellen - beslissen - bestellen - besturen - beweren - bewijzen - blaasgat - bodem - boeken - boffen - boten - boven - buitendeur - dierentuin - dobbelsteen - draken - dubbeltje - duisternis - eten - feesten - fietsen - fotograaf - garnalen - gebeuren - gebogen - gehoorzaam - gesloten - gitaren - gladde - glazuur - glibberig - glijbanen - grootmoeder - grootvader - grote - gummen - handel - harde - havermout - herhalen - huishouden - huppelen - huren - hurken - kanalen - karren - kilometer - klussen - knappe - knuffelen - koude - krabbelen - kunnen - kuren - lekker - letters - lever - longen - manier - mannetje - maten - matten - moeten - munten - ontbossen - ontbreken - ontdekken - oppassen - oren - regenen - reusachtig - ronde - rubber - rugzakken - ruiken - schaakspel - schakelen - scharnieren - scheppen - schommelstoel - soldaten - spetteren - staken - streepjes - stugge - supermarkt - taarten - toedekken - treinen - vaandel - vaderland - vechten - verdorren - verdoven - vergissen - verhuren - verkenner - verschillende - verslapen - veters - vliegtuigen - voetballen - voetbruggen - voldoende - volle - vrouwtjes - wafels - wegen - wetenschappers - zadel - zo - zomers - zoogdier

Rubriek N - eind-d en eind-b

aangeleerd - aangespoeld - afgeleid - amusant - bedaard - bieb - biljart - bloedmooi - blond - boodschap - bosbrand - bouwstop - broodmes - club - commandant - compliment - denkbeeld - dienblad - drukknop - eb - echtgenoot - eikenhout - envelop - goed - grondboor - handrem - hard - hartjes - hartklep - heb - heldendaad - heup - huidkleur - hup - inhaalverbod - interessant - klasgenoot - kleinkind - knip - krib - kwab - landkrab - linkerkant - maandblad - machinist - map - meid - mep - naaldhak - onderkant - opgevoed - perfect - piep - predikant - prop - rechterhand - restaurant - rib - rob - rondrit - schattebout - scheepvaart - schoolhoofd - schop - schrob - schub - slag tand - speelgoed - spinnenweb - sprint - staart - stad - stap - step - stip - stop - strandtent - tijdschrift - veld - verbod - voet - voetbal - vooruit - waard - web - werkwoord - woonboot - zand - zandgrond - zeekrab - zeerob - zeilclub